

V Praze, 12. 5. 2016

Posudek vedoucího doktorské práce

Mgr. Veronika Dulíková

The Reign of King Niuserre and Its Impact on the Development of the Egyptian State. A Multiplier Effect Period during the Old Kingdom

Univerzita Karlova, 2016

Tato disertační práce je předkládána v rámci studijního programu Historie, obor egyptologie. Skládá se z celkem 211 str. textu a následných 248 str. příloh, které tvoří katalog hrobek použitých pro potřeby analýzy v rámci tzv. *Maat-base*, detailní databáze historicky doložených osob, které mají relevanci pro zkoumané otázky disertační práce. Jejím předmětem je detailní analýza a interpretace povaha doby vlády panovníka Niuserre, jednoho z nejvýznačnějších panovníků Egypta Staré říše, vládnoucího na sklonku 25. a počátku 24. stol. př. Kr., geneze a charakter zásadních změn, které se odehrály právě v jeho době V. Dulíková tuto disertaci připravovala několik let, a to v kombinaci teoretické práce na pražském pracovišti a během účasti na archeologických expedicích do Abúsíru v Egyptě, kde mezi její svěřené dílčí úkoly patřila i dokumentace a analýza památek z Niuserreovy doby.

Práce je členěna do kapitol podle povahy aspektů, které se týkají analýzy celkové problematiky. Úvod se zabývá nejprve popisem struktury a povahy databáze, která byla pro účely této práce postupně vybudována a využita; obsahuje detailní údaje celkem o stovce vysokých hodnostářů Niuserreovy doby včetně datací, místa původu artefaktů, která nesou jejich jména a seznamu titulů, jejichž interpretace tvoří páteř předkládané práce.

Druhá kapitola se zabývá specifickým symbolismem, který zatím egyptologové spojují s Niuserrem, především tím, že Niuserre je ve svém slunečním chrámu v Abú Ghurábu vyobrazen v kleče, což může naznačovat velmi zásadní změnu v chápání postavení panovníka ve staroegyptské společnosti. Jde o první doklad svého druhu, který zahazuje éru „klečících panovníků“ ze závěru Staré říše.

Následující kapitola je věnována sňatkové politice staroegyptských panovníků, která se objevila zřejmě v souvislosti s přechodem 4. a 5. dynastie. Tuto chronologickou hranici charakterizuje zejména to, že panovníci v této době zápolili s nedostatečnou legitimitou a současně docházelo k tomu, že statní aparát začal stavět na osobách – úřednících nekrálovského původu, protože jeho komplexita narostla natolik, že královská rodina již nebyla schopna administrativy zvládat a obsáhnout. Reakcí panovníka bylo to, že začal některé své dcery provdávat do vysoce postavených rodin tehdejších hodnostářů. Účel tohoto počínání byl jasný – zajistit si loajalitu těchto ostrůvků narůstající nezávislosti a moci.

Čtvrtá kapitola se zabývá vybranými aspekty státní administrativy Niuserreovy doby a velmi vhodně komentuje její hlavní charakteristiky. Ty znamenaly zhruba tolik, že v době

nám. Jana Palacha 2
116 38 Praha 1
IČ: 00216208
DIČ: CZ00216208

Tel.: 00420 221 619 611
Fax: 00420 221 619 618

Prof. Mgr. Miroslav Bárta, Dr.

miroslav.barta@ff.cuni.cz
<http://egyptologie.ff.cuni.cz/>
<http://cuni.academia.edu/MiroslavBarta>
<http://komplexni-spolecnosti.cz/>

c/o Embassy of the Czech Republic
4, Dokki Street
Dokki-Giza
Arab Republic of Egypt
Tel.: 00202 33339771, 33339772
Fax: 00202 37485892

Český egyptologický ústav

Niuserreovy vlády bylo třeba zesílit dohled nad jižními provinciemi a byl vytvořen úřad „představeného jižního Egypta“. Dulíková upozorňuje i na další zajímavé tituly s významným politicko-sociálním významem, jako například kněz (bohyně) Maat.

Pátí kapitola analyzuje fenomén nepotismu v rámci CNA – Complex Network Analysis. Na tomto místě uplatňuje V. Dulíková potenciál databáze úředníků, která velmi dobře popisuje vztahy mezi jednotlivými rodinami a panovníkovou rodinou. To, co kapitola velmi zřetelně dokumentuje, je ve srovnání s předchozím obdobím narůstající nepotismu odrážející se v „mocenském“ postavení jednotlivých rodin vysokých hodnostářů u dvora.

Kapitola šest se v kontrastu s předchozími je věnována náboženským aspektům v Niuserreově době, především pak vzestupu Usirova kultu. Autorka dokazuje, že tento kult byl ve své první fázi zřejmě svázán s vysokými hodnostáři a ne s panovníkem, jak se obvykle v literatuře předpokládá. K této argumentaci autorka používá statistiku zhruba 60 jedinců z doby mezi Niuserreovou vládou a koncem 5. dynastie. Za pozornost rozhodně stojí i část věnovaná lokálnímu božstvu Chentičenenetovi, a to především ve vztahu k lokalitě Jižní Abúsír.

Disertační práce V. Dulíkové je přesvědčivou vědeckou analýzou, která splňuje všechny požadavky kladené na tento druh prací. Autorka se prezentuje jako zkušený egyptolog, který se orientuje v záplavě odborné literatury a je schopna ji kriticky vyhodnocovat. Tato schopnost se projevuje i v oblasti využití databáze hodnostářů daného období. Vzhledem k uvedeným konstatováním doporučuji disertační práci k udělení doktorátu v oboru egyptologie.

Miroslav Bárta